

Λεω. Βερίου - 338 / 1914

ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ,

ΔΙΩΜΑΧΟΣ.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ.

ΦΥΛ. ΔΕ'. ΑΘΗΝΑΙ, 15 Ιουνίου 1861. Ἀριθ. 35.

ΠΕΡΙ ΓΗΡΑΤΟΣ

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ).

Ἄξιωματικὸς ἀπόστρατος, καταθέσας πρό τινων ἐτῶν τὴν ὀδοιπορικὴν βακτηριάν μου καὶ τινάξας διὰ τελευταίαν φορὰν τὰ ὀδοιπορικὰ ὑποδήματά μου πρό τῶν πυλῶν τῆς γεννεθλίας πόλεώς μου, μετὰ τεσσαρακονταετῆ ἀπουσίαν ἠρχόμενῃ εἰς ἀναζήτησιν οὐχὶ πλέον τῆς πατρικῆς στέγης, ἀλλὰ τῶν ποθητῶν ἀναμνήσεων τῶν πρώτων βημάτων μου, ἦτοι τοῦ ἡλίου καὶ τοῦ ἀέρος τοῦ τόπου μου, τῆς μόνης κληρονομίας ταύτης τῶν πτωχῶν καὶ, ἄς τὸ εἶπω, ἠρχόμενῃ πρὸς ἀναζήτησιν τάφου πλησίον τῶν φιλτάτων τάφων τῶν συγγενῶν, ἀφ' οὗ ἡ τύχη μοι ἠρνήθη τὴν ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης ταφὴν.

Ἐξ ἀπομεμακρησμένων ἐπαρχιῶν, ἐκ ξένων βασιλείων ἔφερον θησαυρὸν ζωηρῶν συγκινήσεων· διότι ὁ χρόνος, ὅστις ἠδυνήθη νὰ βριτυδώσῃ τὸ μέτωπόν μου, δὲν ἐδυνήθη καὶ νὰ τὸ καταδαμάσῃ.

Ἐπανελθὼν εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον ἠσθάνθην μὲν ἐκπληξιν καὶ ἐλλείψεις τινάς, ἀλλὰ δὲν ἐζήτησα, ὡς τόσοι ἄλλοι, νὰ περιτυλιχθῶ μὲ τὸν μανδύαν μου καὶ νὰ δεικνύω μετ' ἀλλαζονίας τὰ ῥάκη μου, μεμψιμοιρῶν κατὰ τῆς τύχης ἧτις δέν μοι ἐφάνη σκληροτέρα ἢ εἰς τοὺς γονεῖς μου. Εἰς τὴν κατοικίαν μου ἂν δὲν ἔφερα πλοῦτον, ἀναγινώσκω εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν περὶ ἐμὲ μειδιάμα ὑποδοχῆς ποθητοῦ ἀντικειμένου.

Δὲν ἐξεπλάγην διὰ τὴν ἀποστρατεῖαν, τὴν περιέμενον πρό τεσσαράκοντα ἐτῶν. Ἀπὸ τεσσαράκοντα ἐτῶν ἠκολούθηον μὲ ἦσαν βλέμμα τὴν τακτικὴν κίνησιν τοῦ ὄρωλοῦ, τοῦ ὁποίου

οί δείκται γνωστοποιούσιν εἰς ἕκαστον ἡμῶν ὅτι ἤγγικεν ἡ ὥρα ὥρα τῆς ἀποστρατείας· ἡ ὥρα αὕτη τοῦ θανάτου ἔπρεπε νὰ ἔλθῃ ἢ πρώτη δὲν θὰ μοὶ εἶναι φοβερωτέρα τῆς δευτέρας.

Ἐν τούτοις ὁμολογητέον μετὰ ταπεινοφροσύνης, ὅτι μετὰ τῶν μηνῶν ἀνάπαυτιν ἠσθάνθην ἐμαυτὸν κυριευμένον ὑπὸ χυνώσεως, προξενούσης εἰς τὸν στοχασμὸν μου λύπην καὶ πικρίαν τινά, τῆς ὁποίας τὰς ἀλγηδόνας ἠγνόουν εἰσέτι. Ἔθετον μετὰ καρτερίας τὴν μῆλιν διὰ νὰ γνωρίσω τὸ βάθος καὶ τὴν ἔκτασιν τῆς πληγῆς. Ἐξετάσας δὲ κατὰ βάθος τὴν συνειδητὴν μου, ὡς ἀρχαίου στρατιώτου, ἀνεκάλυψα ἐν ἐμαυτῷ τὸ ἔμβροτον πονηροῦ αἰσθήματος.

Ἐλυπήθην κατάκαρδα, διότι εἶμαι ἀπλοῦς ὡς Λαφονταῖνος, καὶ εὐπιστος ὡς ὁ Δρουότος. Ἐν τῷ στρατῷ, τυχούσης εὐκαιρίας, ἐφόνευον δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν, διὰ νὰ ἐκτελέσω τὸ καθήκον μου· ἀλλὰ, ἐκτὸς τοῦ στρατοῦ, μειδιῶ εἰς τὰ παρατηροῦντά με μικρὰ παιδία, καὶ χαιρετῶ τοὺς πτωχοὺς γέροντας, ὡς ἂν εἶναι ἔχω πεντάρια νὰ τοῖς προσφέρω.

Τί ἦτο δὲ τὸ πονηρὸν ἐκεῖνο αἶσθημα; μόλις τολμῶ νὰ σᾶς τὸ ἐμπιστευθῶ . . . καὶ ὅμως πρέπει νὰ σᾶς τὸ εἰπῶ, τοῦτο θὰ ἦναι ἢ τιμωρία μου.—Φεῦ! ἐλυπούμην διότι δὲν εἶμαι πλέον νέος.—

Ἡ λύπη αὕτη δὲν εἶχεν ἐγκληματικὸν τι καθ'ἑαυτήν, ἀλλὰ κατ'ἑαυτὴν διὰ μυρίων δεσμῶν συνδεόντων αὐτὴν μετὰ τοῦ συμφέροντος, τῆς ματαιοφροσύνης καὶ τῶν μωρῶν ἐκείνων πραγμάτων, δι' ἃ εἶχον γελάσει τόσον ἐν τῇ νεότητί μου.

Ἐλαβον ἀνὰ χεῖρας τὴν περὶ γήρατος πραγματείαν τοῦ Κικέρωνος, καὶ ἀνέγνωσα ἐκ νέου τὰς πρὸς τὸν Λικίλιον ἐπιστολάς τοῦ Σενέκα. Καὶ αὗται τὸ γῆρας πραγματεύονται. Παρετήρησα τὸ ἐξῆς χωρίον τοῦ Σενέκα· « Τὸ πνεῦμά μου δὲν δυσαρεστεῖται ἐκ τῶν προσβολῶν τῆς ἡλικίας· διατηρεῖ ἀκόμη τὴν δύναμίν του . . . οὗτος δὲν ἀρνεῖται τὸ γῆρας, τὸ ὁποῖον καὶ ὀνομάζει τὸ ἄνθος του : *Hunc ait esse florem suum*. Ἄς τὸ πιστεύσωμεν, καὶ ἄς χαιρέται τὸ ἀγαθὸν του.

Εὐθύς ἀνέκραξα τὸ τοῦ Βυφῶνος. « Ὁ φιλόσοφος πρέπει νὰ θεωρῇ τὸ γῆρας ὡς πρόληψιν. Ὁ Βυφῶν λοιπὸν ἐξέφραζε ταῦτα ἐβδομηκοντούτης ὡν.

Ἡρχισα ν' ἀγαπῶ τὸν Βυφῶνα καὶ ὅλους τοὺς πνευματώδεις γέροντας, οἵτινες ἐγνώρισαν νὰ μὴ γηράσκωσι ποτε.

Ἡγάπησα τὸν Βολταῖρον, ὅστις εἰς ἡλικίαν 78 ἐτῶν ἔγραφε εἰς τὸν γεωμέτρην Καρτέσιον ποιητικωτάτους στίχους.

Ἡγάπησα τὸν Λαφονταῖνον, ὅστις εἰς ἡλικίαν 73 ἐτῶν ἔγραφε τοὺς ἐξῆς στίχους.

« Εἰς τίνα δοτέον τὸ γέρας ;

» Εἰς τὴν καρδίαν, ἂν με πιστεύσωσι.

» Τί δὲν τολμᾷ, καὶ τί δὲν δύναται ἡ θερμὴ εὐιλία ;

» Τὸ ἄλλο αἶσθημα, ὅπερ καλεῖται ἔρωσ,

» Ὀλιγωτέρας τιμῆς ἄξιον εἶναι,

» Καὶ ὅμως καθ'ἑκάστην τὸ πανηγυρίζω καὶ τὸ ψάλλω. »

Ὁ Κονταμὴν ἔγεινεν ἐπίσης φίλος μου. Ἐνόμιζον ὅτι παρσυρισκόμεν εἰς τὸν γάμον του, τὸν ὁποῖον ἐτέλει ἐβδομηκοντούτης, καὶ τοῦ ὁποίου τὰς λεπτομερείας διηγεῖται μετὰ λεπτῆς ἀπλότητος. « Δὲν ἐτέλεσα, λέγει, τὰ ἔννατα εἰς τὴν Κυθήρην, ἐπλήρωσα ὅμως τὰ δύο τρίτα συντάξας ᾠδὴν. » Ἡ δὲ ᾠδή του εἶναι πλήρης ῥόδων.

Περιεκυκλώθην ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν τούτων γερόντων τῶν παρελθόντων αἰώνων, γερόντων ἰσχυρῶν τὸ πνεῦμα, ὑγιῶν τὸ σῶμα, καθαρῶν τὴν ψυχὴν διὰ τῆς ζωῆς, ἐνεργητικῶν τὴν διάνοιαν διὰ τῆς καλλιιεργείας τῶν γραμμάτων, καὶ πεφωτισμένων διὰ τῆς θεωρίας τοῦ φύσεως. Ἦθελεν εἶσθαι μακρὸν νὰ σᾶς παραστήσω τοὺς γέροντας τούτους, οἵτινες ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐγένοντο οἱ μόνοι σύντροφοί μου, καὶ τῶν ὁποίων τὸ πνεῦμα μ' ἔκαμε νὰ λησμονήσω ὅλον τὸ περὶ ἐμὲ πνεῦμα τοῦ κόσμου.

Ἐπεθύμησα νὰ γράψω περὶ γήρατος, ἐν ᾧ ἤθελον ἐξηγήσει (διότι τὸ ἀνεκάλυψα) διὰ τί τὸν παλαιὸν καιρὸν οἱ ἄνθρωποι εἰς ἡλικίαν 90 ἐτῶν ἦσαν νέοι, καὶ διὰ τί σήμερον γηράσκουσιν εἰς ἡλικίαν 40 ἐτῶν, ἀλλὰ θὰ περιμεῖνω ἀκόμη εἰκοσιν ἔτη ἐπιθυμῶ πρὸς τούτοις ν' ἀναγνώσω τὸν βίον τοῦ στρατάρχου Ρισσελιέ καὶ τὸν τῆς Νινὸν Λανκλό.

Ἀλλὰ περὶ γήρατος βιβλία δὲν λείπουσιν.

Ἀναγνώσατε τὸν Κορνάρου, ὅστις ἔζησεν 100 ἔτη, καὶ θὰ σᾶς εἴπῃ. « Ὅταν ὁ ἄνθρωπος φθάσῃ τὰ 50 ἔτη, πρέπει νὰ γνωρίσῃ ὅτι εἶναι εἰς τὸ μέσον τοῦ βίου του. »

Ὁ Βυφῶν λέγει σχεδὸν τὰ αὐτὰ: « Ὁ μὴ ἀποθνήσκων ἐξ ἀσθενείας ἄνθρωπος, ζῆ παντοῦ 90—100 ἔτη. »

Οὐδείς ἀγνοεῖ ὅτι εἰς τὸν δρόμον τῆς ζωῆς ὁ ἄνθρωπος δύναται ν' ἀποφύγη τὰς ἀσθενείας, ὡς ἀποφεύγει τοὺς λίθους, εἰς τὴν ὁδὸν. Ἡ ἀσθένεια ποτὲ δὲν ἔρχεται εἰς ἀναζήτησιν τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος ἀναζητεῖ αὐτήν· τρέχει κατόπιν τῆς, τὴν θωπεύει, τὴν κυνηγᾷ· τῇ ἀποτείνει μυρίας ἐρωτοτροπίας, ὥστε τέλος ἡ ἀσθένεια δέχεται τὸν προσφερόμενον βραχίονα, καὶ περιπατεῖ μετὰ τοῦ πτωχοῦ ἀνθρώπου, τὸν ὁποῖον ἡσύχως ὀδηγεῖ εἰς τὴν θύραν φίλου τῆς ἰατροῦ τινος.

Ἄν δὲν τὸ λέγη ἀκριβῶς ὁ Βυφῶν, μᾶς ἀφίνει νὰ τὸ μαντεύωμεν.

Ὁ πάσχων, παραδιδόμενος εἰς τὴν ἐμπειρίαν τοῦ ἰατροῦ, εἶναι σπάνιον νὰ φθάσῃ τὸ πεντηκοστὸν ἔτος.

Ὁ ἀγαθὸς Κορνάρος ἔγραψεν εἰς ἡλικίαν 95 ἐτῶν. « Διακη-
» ρύττω ὅτι, ἀφ' οὗ τὸ βαθύ γῆρας δύναται νὰ ἦναι ποσούτον ὠφέ-
» λιμον καὶ τοσοῦτον τερπνόν, ἤθελον νομίσει ἀπάνθρωπον ἂν δὲν
» ἐφρόντιζον νὰ διατάξω διὰ τίνων μέσων δύνανται οἱ ἄνθρωποι
» νὰ μακρύνωσι τὰς ἡμέρας των. . . καὶ τί ἀξίζει ἡ εὐδαιμο-
» νία, ἐκ τῶν κόλπων τῆς ὁποίας δὲν θά παύσω ποτὲ κράζων,
» Ζήσατε, ζήσατε πολὺν καιρόν. »

Ἡρώτων τὸν Φοντενέλλον, 95 ἔτη ἄγοντα, ποῖα ἦσαν τὰ 20 ἔτη τῆς ζωῆς του, τὰ ὁποῖα ἐπόθει περισσότερον; — Εὐτυχεστέρα περίοδος τῆς ζωῆς του, ἀπεκρίθη, ἦτον ἡ ἀπὸ 75 ἐτῶν ἡλικία του. « Ἀπέδειξε τὰ λεγόμενά του δι' αἰσθητῶν παραμυθητικῶν
» ἀληθειῶν, » προσθέτει ὁ Βυφῶν.

« Ἄνευ τῆς ἀριθμητικῆς, λέγει ὁ Βοφῶν ἀλλαχόθι, δὲν ἠθέ-
» λωμεν γνωρίζει ὅτι γηράσκομεν· τὰ κτήνη δὲν γνωρίζου-
» σι τὸ γῆρας. »

Ἐξ ὅλων τῶν σπουδῶν μου καὶ ἐκ τῆς μετὰ τῶν ἐνδόξων τούτων ἀνδρῶν ὁμιλίας ἐσυμπέρανα, Α' ὅτι ὁ ἄνθρωπος φυσικῶς γηράσκει περὶ τὸ 90ου ἔτος, Β' ὅτι τὸ προσποιητὸν γῆρας, ὑπὸ τοῦ ὁποίου, ἀφίνει τὸν ἑαυτὸν τοῦ ὁ ἀνθρώπου νὰ κυριευθῇ, εἶναι πράξις βαθυμίας.

Ἐπίσθην ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχει ἡλικίαν, ἢ ὅτι ἔχει τὴν ἡλικίαν τὴν ὁποίαν φαίνεται ὅτι ἔχει.

Κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα εἴμεθα γέροντες περὶ τὸ 45 ἢ τὸ 50 ἔτος· ἀφίνομεν νὰ μᾶς μεταχειρίζονται ὡς τοιοῦτοι οἱ ὀρεγοί-
μενοι τὴν θέσιν μας, καὶ τὸ χειρίστον, αἱ ὠραῖαι γυναῖκες,

Ἐν τούτοις λέγομεν ὅτι αἱ γυναῖκες ἀγαπῶσι τὴν δόξαν μῆ-
πως εἶναι πλάνη; Διὸ παρετήρησα ὅτι εἰς τὴν θεάν τοῦ πα-
ραστήμου τῆς Ἀγίας Ἐλένης, τὸ ὁποῖον ἔφερον, τὸ αἰσθημα ὅπερ
ἐξέφραζοναί γειτονισσαί μου ἴσια ἴσια δὲν ἦτον κολακευτικὸν δι' ἐμέ.

Αἱ γυναῖκες δὲν ἀναγινώσκουσι Κικέρωνα, οὔτε Σενέκαν, οὔτε Βυφῶνα. Οὐδεμία ἐξ αὐτῶν σπουδάζει τὸν ἄνδρα ὑπὸ φυσιολο-
γικὴν, ψυχολογικὴν ἢ παθολογικὴν ἔποψιν· τὸν σπουδάζουσι δὲ ὑπὸ
μόνην τὴν ἱστορικὴν ἔποψιν. Δι' αὐτὰς ὁ γέρον εἶμαι μνημεῖον
τῆς πρώτης αὐτοκρατορίας, εὐγενὲς λείψανον τοῦ ναυαγίου τοῦ
Βατερλῶ, ἡθοποιὸς τοῦ ἐν Φονταινεβλῶ μεγάλου δράματός· οὔ-
τω κατήντησα εἰς κατάστασιν εἰκόνας, ἀνδριάντος, βιβλίου . . .
καὶ βιβλίου, τοῦ ὁποίου μόνον τὴν ἐπιγραφήν ἀναγινώσκουσιν!

Αἱ γυναῖκες δὲν ἐρωτῶσιν ποτὲ τὴν ἡλικίαν μου. Διὰ αὐτὰς δὲν
ἔχω πλέον ἡλικίαν· εἶμαι τοῦ 11' αἰῶνος, ὡς Ἐρρίκος ὁ Δ' ἦτο
τοῦ 17', καὶ Φραγκίσκος ὁ Α' τοῦ 18' αἰῶνος.

Καὶ ὅμως ἐγεννήθην τῇ 21 Μαρτίου τοῦ 1794. Οἱ ἀριθμοὶ
οὔτοι δὲν ἔχρουσι σημασίαν, καὶ ἀδυνατῶν νὰ δώσω σημασίαν τινά,
ἀπετάθην εἰς τὸ Ἰνσιτουτὸν τῆς Γαλλίας, τὸ πρῶτον σοφὸν σωμα-
τεῖον τοῦ κόσμου.

Τὸ Ἰνσιτουτὸν, διὰ τοῦ ἰσοβίου γραμματέως τοῦ Κ. Φλουράν
μ' ἔμαθε τοῦτο, ὅπερ θὰ θέλξει ὅλους ἀναγνώστας ἐν ἐνεργείᾳ
καὶ ἀναγνώστας ἐν ἀποστρατεία, ἀναγνωστρίας Ξανθόκομους
καὶ ἀναγνωστρίας μητέρας αὐτῶν.

« Ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου διαιρεῖται εἰς δύο μέρη σχεδὸν ἴσα· τὸ
μὲν, ἀναπτύξεως, τὸ δὲ, φθίσεως.

« Ἐκαστὸν τῶν δύο μερῶν ὑποδιαιρεῖται εἰς δύο μέρη, ἐξ οὗ
καὶ αἱ τέσσαρες ἡλικίαι τοῦ ἀνθρώπου.

» Τέλος ἐκάστη τῶν ἡλικιῶν διαιρεῖται εἰς δύο· εἶναι πρώτη
καὶ δευτέρα παιδίας ἡλικίας, πρώτη καὶ δευτέρα νεότης, πρώτη
καὶ δευτέρα ἀνδρικὴ ἡλικία, καὶ πρῶτον καὶ ἔσχατον γῆρας.

» Τὸ πρῶτον μέρος τῆς πρώτης ἡλικίας διαρκεῖ ἀπὸ τῆς γεννή-
σεως μέχρι τῶν δέκα ἐτῶν, τὸ δὲ δεύτερον, ἀπὸ τούτου μέχρι
τοῦ 20ου.

» Η πρώτη νεότης τοῦ 20ου μέχρι τοῦ 30ου, ἡ δὲ δευτέρα ἀπὸ 30—40.

» Η πρώτη ἀνδρική ἡλικία διαρκεῖ ἀπὸ τοῦ 40ου μέχρι τοῦ 55ου, ἡ δὲ δευτέρα ἀπὸ 55—70.

» Εἰς τὸ 70ον ἔτος ἀρχίζει τὸ πρῶτον γῆρας καὶ διαρκεῖ μέχρι τοῦ 85ου ἔτους· εἰς δὲ τὸ 85 ἀρχίζει τὸ δεύτερον γῆρας.»

Ἡ ἐπιστήμη μοι λέγει λοιπὸν ὅτι εὐρίσκομαι εἰς ἀνδριακὴν ἡλικίαν· ἀλλὰ πρὸ τῆς ἐπιστήμης μοι εἶπον τὸ αὐτό· διότι ἡ καρδία μου πάλαι εἰς τὴν ἔκφρασιν τῶν γενναίων αἰσθημάτων, αἱ αἰσθήσεις μου συγκινοῦνται ὑπὸ τε τῶν τεχνῶν καὶ τῶν μεγαλείων τοῦ θεοῦ, ἡ ψυχὴ μου τέρπεται εἰς τὰ ἄσματα τῆς ποιήσεως, ὃ δὲ βραχίων μου δύναται νὰ βαπτᾷ τὸν αἰδηρὸν τοῦ ξίφους, ἂν οἱ ἐχθροὶ παραβιάσωσι τὰ ὄρια ἡμῶν, ἢ, ἂν μοι ἐγένετο προσβολὴ τις.

Εἶμαι λοιπὸν εἰς ἀνδριακὴν ἡλικίαν, καὶ θὰ ζήσω ἀνδρικῶς· ἀλλ' ἀντὶ νὰ κενώσω διὰ μιᾶς τὸ ποτήριόν μου, καθὼς εἰς τὸν καιρὸν τῆς νεότητος, εὐχαριστοῦμαι εἰς τὸ νὰ πίνω ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ὡς φιλοσόφως συνεβούλευεν ὁ ψάλτης Βεραντζέρου.

Ἀκούσατε τὴν φωνὴν μου, δὲν τρέμει· ἀκολουθήσατε τὰ εὐσταθῆ βήματά μου, φίλοι μου, γεννηθέντες τῷ 1788 μέχρι τοῦ 1799, καὶ ἄς δεῖξωμεν ὅτι ὁ 19 αἰὼν δὲν εἶναι τοσοῦτον μωρὸς ὥστε νὰ μάχηται ὑποχωρῶν εἰς τὸν 10, χωρὶς νὰ εἴπη τι· Διὰ νὰ μὴ γηράσῃ τις, δὲν πρέπει νὰ θέλῃ νὰ γηράσῃ.

Δὲν εἶδετε εἰς Ἀφρικὴν πολιοὺς Ἄραβας ἐφιππούς διασχίζοντας τὸν ἀέρα καὶ διὰ τῶν μακρῶν τουφεκιῶν ἐλλοπόντας εἰς τὸν θάνατον τοὺς νέους ἐχθρούς των; Οἱ σοβαροὶ οὗτοι ἄνδρες ἦσαν εἰς τὸν κόσμον ἀπὸ 60 ἐτῶν καὶ ἔτι πλέον. Εἰς Ἀγγλίαν θηρεύουσιν ἀλώπεκας, διαβαίνουσιν ἐφιπποὶ χάνδακας, αὐλακας καὶ ποταμοὺς ἀπὸ ἡλικίας 14 μέχρι 80 ἐτῶν. Εἰς Ῥωσίαν, εἰς Ἀμερικὴν ἡ ἡλικία δὲν σταματᾷ τὸν ἄνθρωπον ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δρόμου· οὗτος ζῆ δι' ὅλης τῆς ζωῆς του.

Εἰς Γαλίαν ἐξεναντίας ἄκρος πολιτισμὸς μᾶς σταματᾷ εἰς τὸ 50 ἔτος. Οὕτως ἀπαιτοῦσι τὰ καλαμαράδικα ἡθήμας, τὰ ὅποια λαμβάνουν τὸ παιδίον καὶ τὸ περῶσιν εἰς τὸ κόσκινον τῶν διαγωνισμῶν, ὅθεν ἐξέρχεται τελειοδίδακτος, ἀλλὰ κεκυφώς, φαλακρὸς καὶ μύωψ. Εἰς τὸ 30 ἔτος εὐρίσκει ἐπικερδῆ θέσιν, ἀλλ' εἶναι

γέρων, μαραίνεται κλεισμένος ὡς ὑπὸ κώδωνα, μέχρις οὗ ὁ ὑπουργὸς τὸν εἰδοποιήσῃ ὅτι ἔφθασεν εἰς τὴν ἡλικίαν τῆς ἀποστρατείας.

Καὶ ἐγὼ ὡσαύτως πρὸ πολλοῦ ἔφθασα εἰς τὴν ἡλικίαν ἐκείνων, καὶ ὅμως ἀντέχω ἀκόμη.

Ὁ νόμος ὥρισεν τὴν ἡλικίαν μέχρι τίνος δύναται νὰ μένῃ εἰς ἐνέργειαν ὁ ἀφιερῶσας τὴν ζωὴν του εἰς τὸ Κράτος· ἀλλὰ τὸ Κράτος δὲν λέγει εἰς τὸν φθάσαντα εἰς τὴν ὠρισμένην ἡλικίαν· « Ἡ ζωὴ σου λήγει· ὕπαγε, ὡς ὁ Ἰνδὸς, περὶ τοῦ ὁποίου πραγματεύεται ὁ Σατωβριάνος, νὰ καθήσῃ εἰς τὴν ρίζαν τοῦ δένδρου » ἐκείνου, καὶ μὲ κεκυφίαν κεφαλὴν περίμενε τὸν ἄγγελον » τῆς ἐσχάτης στιγμῆς. »

Συνήθως διὰ τοιοῦτων φράσεων μεταφράζομεν τὸ μεταθέτειν ἡμᾶς εἰς ἀποστρατείαν διάταγμα.

Δι' ὀλεθρίας τινὸς εἰρωνίας ἀποσυρόμεθα μὲ πεπικραμένην καρδίαν, κράζοντες πρὸς ὅλους ὅτι ἀκόμη εἴμεθα ῥωμαεῖοι, φίλεργοι, καὶ κραυγάζοντες πίπτομεν ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου, ἐφ' οὗ ἀναπαύεται ἡ ῥαθυμία μας.

Δὲν τρέχομεν ἐφιπποὶ, δὲν κυνηγοῦμεν, οὔτε γελοῦμεν σχεδόν· καταντῶμεν μονήρεις καὶ σιωπηλοὶ· ἀπαρνούμεθα τὰ πάντα, καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸ γῆρας εἰσδύει εἰς τὴν λυπηρὰν καὶ ψυχρὰν κατοικίαν μας.

Καὶ ταῦτα πάντα εἰς ἡλικίαν 55 ἢ 60 ἐτῶν.

Δὲν εἴμεθα λοιπὸν ἀπόγονοι τῶν ἵπποτων ἐκείνων, οἵτινες ἑκατοντούτεες σχεδὸν ἠκολούθουν τὸν Ἅγιον Λουδοβίκον εἰς τὰς σταυροφορίας!

Ὁ κοινωνικὸς οὗτος νόμος, ὁ καλούμενος « ὄρος ἡλικίας » δὲν ἔχει τι τὸ ἐκπληκτικὸν ἢ ψυχραντικόν. Ὁ Μονταίγνος προιδὼν περὶ τούτου εἶπεν· « Ἐνίοτε τὸ σῶμα ὀδεύει πρὸς τὸ γῆρας, » ἐνίοτε δὲ ἡ ψυχὴ. Εἶδον πολλοὺς τῶν ὁμοίων ὁ ἐγκέφαλος κα- » τέστη ἀδύνατος, πρὶν ἀδυνατήσωσιν οἱ πόδες καὶ ὁ στόμαχός » των· καὶ ὅσον ἀνεπαίσθητον φαίνεται εἰς τὸν πάσχοντα τὸ » κακὸν τοῦτο, τοσοῦτον ἐπικίνδυνον εἶναι. Διὰ τὸ περιστατικὸν » τοῦτο παραπονοῦμαι κατὰ τῶν νόμων, ὅτι καλῶς δὲν ὥρισαν » οὗτοι τὰς δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου. »

Μὴ προχωρῶμεν πρὸς τὸ γῆρας· ἄς παλαίωμεν ἀκαταπαύτως,

ἐνθυμούμενοι ὅτι ἂν τὸ φυσικὸν ἀντιδρᾷ ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ, ἢ ἀντί-
δρασις τοῦ ἠθικοῦ ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ εἶναι ἰσχυροτέρα.

Ὁ Κορνάρος λέγει ὅτι ὁ θέλων νὰ ἦναι μακρόβιος, πρέπει νὰ
ἦναι σώφρων. Ὁ Βολταῖρος λέγει ὅτι πρέπει ν' ἀναγινώσκῃ καὶ
νὰ γελάῃ· ὁ δὲ Φοντενέλλος, ὅτι ἀπαιτεῖται καλὸς στόμαχος καὶ
ἀμεριμνία. Αἱ γνῶμαι αὗται ἀναφερόμεναι ὑπὸ γερόντων ὑπὲρ
τὰ 95 ἔτη, φαίνονται καλαὶ καὶ ἀληθεῖς· ἡμεῖς δὲ φρονοῦμεν
ὅτι, ἂν δὲν ὑπάρχῃ γνωστὴ ὁδὸς ἄγουσα πρὸς τὴν ἑκατονταε-
τίαν, ὑπάρχουσιν ὅμως πολλὰ μονοπάτια, προτυλαττόμενα ἀπὸ
τοὺς ἀνέμους, καὶ τῶν ὁποίων τὴν ὑγρασίαν διώκουσιν αἱ ἀκτί-
νες τοῦ ἡλίου.

Ἀναζητῶν τις εὐρίσκει ἐν τῶν μονοπατίων, τούτων καὶ φθάν-
ει εἰς αὐτὸ, στηριζόμενος ὑπὸ φιλικῆς τινος βραχίονος.

Ἄν σᾶς συναντήσω, θὰ σᾶς διηγηθῶ δύο μικρὰς ἱστορίας, οὐδό-
λως ξένας πρὸς τὸ προκείμενον.

Ἰδοὺ ἡ πρώτη. Πρῶην συνταγματάρχης τις τοῦ ἰππικοῦ ὁ
Μαρκήσιος ἔλεγε, τῷ 1763, ὅτι ἡ ποδάγρα, (ἣτις
ἠνώχλει αὐτὸν πολὺ) εἶναι ἡ μόνη ἀσθένεια ἣτις ἔχει σημα-
σίαν εἰς τὸν κόσμον. — Τὸ πιστεύω, ἀπεκρίθη ἡ ὑποκόμησσα
τοῦ Σαμπινιέλ, εἶναι τὸ παράσημον τῆς ἀκρασίας. —

Ἡ δευτέρα ἱστορία μου εἶναι καὶ αὐτὴ τοῦ παλαιοῦ καιροῦ.

Ὁ Φοντενέλλος, ἐννεμήκοντα ἑπτὰ ἐτῶν ὢν, ἐπήγαινε εἰς
δεῖπνον παρὰ τῆ Κ. Ἐλβετίου, νέα, ὠραία καὶ νενούμφω. Ὁ
Φοντενέλλος ἐδείχθη, ὡς πάντοτε, ἀξιαγάπητος, κομψὸς καὶ
πρόθυμος. Μ' ὅλα ταῦτα μετ' ὀλίγας στιγμᾶς ὁ γέρων διέβη
πρὸ τῆς Κ. Ἐλβετίου χωρὶς νὰ τὴν παρατηρήσῃ. — Ἰδοὺ τῷ λέγει
ἡ Κυρία Ἐλβετίου, πόσον πρέπει νὰ πικραίνωμαι διὰ τὰς πρὸς
με περιποιήσεις σας· διαβαίνετε ἔμπροσθέν μου χωρὶς νὰ μέ-
κυττάξῃται. — Κυρία, ἀπεκρίθη ὁ Φοντενέλλος, ἂν σᾶς ἔβλε-
πον, δὲν διέβαινον. »

Εἰς ἡλικίαν 97 ἐτῶν διαβάτε, πάλαι, ἡ βλῆσατε!

